

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania J. K. oraz Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o odpowiedzialność osób trzecich i następców prawnych za składki na
ubezpieczenie społeczne, Fundusz P., Fundusz G. i ubezpieczenie zdrowotne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej J. K. oraz Z. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołujących się na rzecz organu rentowego
kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 2 marca 2016 r. oddalił apelację J. K. oraz Z. K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 2 czerwca 2015 r. oddalającego odwołanie J. K. oraz Z. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 18 sierpnia 2014 r. stwierdzającej, że: J. K. w związku z pełnieniem funkcji organu zarządzającego tj. dyrektora naczelnego W. w G. ponosi solidarną odpowiedzialność wraz z Z. K. za zaległości uczelni z tytułu nieopłaconych składek na: 1) ubezpieczenia społeczne za okres 12/2008 - 8/2009

wynoszą łącznie 159.579,47 zł, w tym należność główna w kwocie 98.430,87 zł odsetki naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 61.131,00 zł i koszty upomnienia - 17,60 zł, 2) ubezpieczenia zdrowotne za okres 12/2008 - 8/2009 oraz 11/2009 w łącznej kwocie 60.686,80 zł, w tym należność główna - 37.486,80 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 23.340,00 zł i koszty upomnienia - 35,20 zł, 3) Fundusz P. i Fundusz G. za 12/2008 - 8/2009 w łącznej kwocie 17.214,51 zł, w tym należność główna 10.593,11 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 6.595,00 zł i koszty upomnienia - 26,40 zł, oraz, że Z. k. w związku z pełnieniem funkcji organu zarządzającego tj. kanclerza W. w G. ponosi solidarną odpowiedzialność wraz z J. K. za zaległości uczelni z tytułu nieopłaconych składek na: 1) ubezpieczenia społeczne za okres 12/2008 - 8/2009 wynoszą łącznie 159.579,47 zł, w tym należność główna w kwocie 98.430,87 zł odsetki naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 61.131,00 zł i koszty upomnienia - 17,60 zł, 2) ubezpieczenia zdrowotne za okres 12/2008 - 8/2009 oraz 11/2009 w łącznej kwocie 60.686,80 zł, w tym należność główna - 37.486,80 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 23.340,00 zł i koszty upomnienia - 35,20 zł, 3) Fundusz P. i Fundusz G. za 12/2008 - 8/2009 w łącznej kwocie 17.214,51 zł, w tym należność główna 10.593,11 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18 sierpnia 2014 r. - 6.595,00 zł i koszty upomnienia - 26,40 zł.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy poczynił w sprawie poprawne ustalenia w zakresie stanu faktycznego oraz dokonał trafnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Przeprowadzona przez Sąd I instancji ocena zgromadzonych w postępowaniu dowodów, jako respektująca wskazania wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., zasługuje na aprobatę. Stanowiła ona podstawę poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych sprawy istotnych dla rozstrzygnięcia, które z kolei były oparciem dla trafnych wniosków natury prawnej. W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, a jako że traktuje je jako własne, brak jest podstaw do ich ponownego szczegółowego przytaczania.

Sąd Apelacyjny uznał za niezasadny zarzut naruszenia art. 321 k.p.c., że Sąd Okręgowy wydał wyrok mimo braku doręczenia przedmiotowej decyzji skarżącym i rażących braków postępowania przed organem rentowym. Stwierdził,

że w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie przepisów prawa materialnego. Sąd ten dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego kontroli prawidłowości aktu organów rentowych, natomiast wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania. Konsekwentnie, podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, jest poza sporem, iż skarżący wnosząc odwołanie od decyzji z dnia 18 sierpnia 2014 r. wszczęli niniejsze postępowanie sądowe. Ustalenia Sądu pierwszej instancji, iż sporna decyzja zawiera wszystkie składniki decyzji administracyjnej wymienione w art. 107 § 3 k.p.a. jest prawidłowe. Nie sposób także uznać za dyskwalifikujący decyzję fakt doręczenia jej pełnomocnikowi skarżących, będącemu umocowanym wyłącznie w sprawie z zakresu należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Zakres pełnomocnictwa rozszerzony został na pierwszej rozprawie. Wnioskodawcy zostali poinformowani, iż zostało zakończone postępowanie w sprawie przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, składek na ubezpieczenie zdrowotne czy Fundusz P. i Fundusz G. (pismo z dnia 20 grudnia 2013 r.). Ostatecznie zaś przedmiotowa decyzja dotarła do skarżących, czego skutkiem było wniesienie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, że od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa stała się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu wedle reguł właściwych dla tej kategorii. Odwołanie pełni rolę pozwu, zaś jego zasadność ocenia się zatem na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Postępowanie sądowe, skupione zostało na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostawała słusznie poza przedmiotem tego postępowania.

Sąd wskazał, że w wypadkach wad, wymienionych w art. 156 § 1 k.p.a. i w przepisach, do których odsyła art. 156 § 1 pkt 7 k.p.a., konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności

decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Skoro naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, słusznie więc w tym aspekcie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie były przez Sąd pierwszej instancji stosowane. Sąd Okręgowy prawidłowo uczynił przedmiotem rozstrzygnięcia merytoryczną ocenę prawidłowości zaskarżonej decyzji w aspekcie wniesionego odwołania, a która dotyczy odpowiedzialności wnioskodawców w świetle art. 116a ordynacji podatkowej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie jest trafny zarzut błędnej wykładni i zastosowania przez Sąd I instancji art. 116, 116a Ordynacji podatkowej oraz art. 23 ustawy o szkolnictwie wyższym. Apelujący stoi na stanowisku, że powyższe przepisy nie mogą mieć zastosowania do uczelni albowiem nie ma ona zdolności upadłościowej, a ponadto apelujący uważa, że zostały przez skarżących wykazane przesłanki egzoneracyjne (nie stwierdzono niewypłacalności następcy Uczelni – W. w W.).

Odnosząc się do powyższych zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd Apelacyjny podkreślił, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), zgodnie z którym do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 107 § 1, 1a i 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i 4, art. 116 Ordynacji podatkowej. Natomiast według art. 116 § 1 i 2 ustawy Ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że: a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy, 2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka

zarządu. Natomiast art. 116a Ordynacji, wprowadzony ustawą z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 169, poz. 1387), stanowi, że za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami. Przepisy art. 116 stosuje się odpowiednio.

Z kolei zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym uczelnia uzyskuje bowiem osobowość prawną z chwilą wpisu do Rejestru Uczelni Niepublicznych i Związku Uczelni Niepublicznych. Organy zarządzające określa z kolei statut uczelni. Uznanie skarżących J. K. i Z. K. za członków organów zarządzających P. w G. jest jak najbardziej słuszne, albowiem wynika to jednoznacznie z treści statutu uczelni (§ 8 dot. Z. Karolskiego i § 15 dot. J. Karolskiej). Zakres czynności i kompetencji Kanclerza oraz Dyrektora naczelnego Uczelni w pełni uzasadnia takie stanowisko (por. wyrok NSA z dnia 24 marca 2010 r., II FSK 1891/08). Ponadto uchwałą z dnia 27 września 2012 r., wydaną w sprawie III CZP 48/12 Sąd Najwyższy stwierdził, że członek komisji dyscyplinarnej wyższej uczelni może ponosić odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c. za szkodę wyrządzoną przez naruszenie przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że wyższa uczelnia jako „inna osoba prawna” ponosi na podstawie art. 417 i art. 417¹ § 2 k.c. odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działania lub zaniechania uczelnianej komisji dyscyplinarnej podjęte w toku postępowania dyscyplinarnego oraz za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego. Możliwość przypisania uczelni wyższej odpowiedzialności odszkodowawczej nie wyklucza jednakże osobistej odpowiedzialności deliktowej członków komisji dyscyplinarnej wobec osoby poszkodowanej przez niezgodne z prawem prowadzenie postępowania dyscyplinarnego lub wydanie orzeczenia dyscyplinarnego. Odpowiedzialność wyższej uczelni za te szkody, ponoszona na podstawie art. 417 lub 417¹ § 2 k.c. nie wyłącza zatem osobistej odpowiedzialności członków komisji dyscyplinarnej, ponoszonej na podstawie art. 415 k.c., którzy odpowiadają wówczas solidarnie z uczelnią.

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, iż uczelnia wyższa jest „inną osobą prawną” i art. 116a w związku z art. 116 Ordynacji podatkowej ma do niej pełne zastosowanie. W kwestii pojęcia bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej wielokrotnie wypowiadał się zarówno Sąd Najwyższy, sądy apelacyjne, jak również sądy administracyjne, odnosząc się w szczególności do tego, czy stwierdzenie bezskuteczności egzekucji w rozumieniu powyższego przepisu może nastąpić wyłącznie na podstawie formalnego postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego w celu wyegzekwowania konkretnych należności, bądź czy możliwe jest to na podstawie innych dowodów. Nadto przedmiotem analizy sądów była również kwestia tego, czy egzekucja ta winna być prowadzona w odniesieniu do wszystkich składników majątku dłużnika.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej wiąże się z brakiem możliwości przymusowego zaspokojenia wierzyciela poprzez wszczęcie i przeprowadzenie przez organ egzekucyjny egzekucji skierowanej do majątku spółki. Bezskuteczność egzekucji w takim rozumieniu występuje bez wątpienia wówczas, gdy sam wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezskuteczność.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że dla stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej konieczne jest wyczerpanie wszystkich możliwych sposobów egzekucji oraz jej skierowanie do całego majątku podatnika. Istnienie majątku, w stosunku do którego nie toczyło się postępowanie egzekucyjne, bądź organ nie przystąpił do toczącej się egzekucji, wyklucza możliwość stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. O bezskuteczności postępowania egzekucyjnego, w rozumieniu art. 116 Ordynacji podatkowej nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz wydanie, w jego konsekwencji, postanowienia w sprawie umorzenia tego postępowania. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, niekoniecznie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Muszą one jednak nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku spółki. Stwierdzenie bezskuteczności egzekucji powinno być dokonane po

przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego, ale może być ustalone na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu, z którego wynika, że zaspokojenie danej wierzytelności nie nastąpi. Dowodem tym nie musi być postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej oznacza bowiem sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że egzekucja należności składkowych uczelni okazała się bezskuteczna w rozumieniu przepisu art. 116 Ordynacji podatkowej. Jak wynika z prawidłowych ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy egzekucja wobec W. w G., również po zmianie jej siedziby i nazwy okazała się bezskuteczna. Poczynione przez Sąd ustalenia faktyczne pozwalają na stwierdzenie, iż organ rentowy prowadził rozległe, wyczerpujące i konsekwentne postępowanie egzekucyjne, dążył wszelkimi przewidzianymi przez prawo sposobami do ujawnienia majątku uczelni. Wnioskodawcy nie kwestionowali, iż w dacie przeniesienia uprawnień do prowadzenia P. w G. na Wyższą Szkołę [...] w W. egzekucja do majątku uczelni była bezskuteczna. Uczelnia nie posiadała nieruchomości podlegających zajęciu, zajęcie kont bankowych okazało się niemożliwe (brak środków), spieniężone ruchomości o nieznaczej w stosunku do wieloletniego zadłużenia nie spowodowały zaspokojenia wierzytelności organu rentowego. Faktem jest, iż nie zostało wydane postanowienie o umorzeniu egzekucji z uwagi na jej bezskuteczność. O bezskuteczności nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, niekoniecznie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, gdy nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku.

Z tych względów za chybiony Sąd Apelacyjny uznał też zarzut braku wykazania bezskuteczności egzekucji wobec twierdzenia, iż majątku należało poszukiwać u nowego założyciela - Wyższej Szkoły [...] w W. - jako następcy prawnego. Słusznie Sąd pierwszej instancji uznał, że brak jest podstaw do uznania

nowego założyciela uczelni za następcę prawnego P. w G., odpowiedzialnego za uregulowanie zadłużenia składowego względem organu rentowego.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, na wniosek osoby, której udzielono pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej, przenosi to pozwolenie w drodze decyzji, na rzecz innej osoby fizycznej lub prawnej, jeżeli przyjmuje ona wszystkie warunki zawarte w pozwoleniu oraz nie zachodzą przesłanki określone w art. 20 ust. 5 lub 6. Z kolei art. 20 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym ustala, iż w pozwoleniu, o którym mowa w ust. 2, określa się założyciela uczelni, jej nazwę, siedzibę, prowadzone kierunki studiów i poziom kształcenia, a także minimalną wielkość i rodzaj środków majątkowych, które założyciel jest obowiązany przeznaczyć na jej utworzenie i funkcjonowanie (...) Natomiast w myśl art. 26 ust. 6 Prawa o szkolnictwie wyższym minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego odmawia udzielenia pozwolenia osobie prawnej w przypadku: 1) postawienia w stan likwidacji, 2) postawienia w stan upadłości, 3) wpisania do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego, 4) posiadania wymagalnych zobowiązań wobec Skarbu Państwa, 5) gdy w stosunku choćby do jednej z osób umocowanych do reprezentacji zachodzi przynajmniej jedna z przesłanek określonych w ust. 5.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, z treści tych przepisów nie można wyprowadzić wniosku o odpowiedzialności nowego założyciela za długi uczelni przed przeniesieniem pozwolenia. Ponadto takie zobowiązanie nie wynika z treści oświadczenia rektora W. w W. złożonego w formie aktu notarialnego z dnia 4 czerwca 2012 r A 2867/2012. (zawierało ono wyłącznie oświadczenie, iż wyraża zgodę na przejęcie wszystkich warunków zawartych w decyzji z dnia 10 czerwca 1999 r. udzielającej pozwolenia na utworzenie W. w G. oraz prowadzenie wyższych studiów zawodowych na kierunkach obsługa ruchu turystycznego i informatyka stosowana). Takiego zobowiązania nie można wyczytać z treści planu naprawczego W., który jedynie prognozował, iż pełna realizacja planu (otworzenie nowych kierunków, poszerzona obszarowo rekrutacja) doprowadzi do rozwoju uczelni, poprawy jej sytuacji finansowej i zlikwidowania zadłużenia.

Sąd Apelacyjny uznał za słuszne stanowisko Sądu pierwszej instancji, że brak jest podstaw prawnych, które pozwalałyby do sięgania do majątku organu

założycielskiego uczelni nie zaś majątku samej uczelni, gdyż w oparciu o treść art. 116 Ordynacji egzekucję prowadzi się do majątku spółki nie zaś jej założycieli, np. innej spółki z o.o.

Sąd Apelacyjny nie uwzględnił zarzutu skarżących błędnej wykładni i zastosowania przez Sąd pierwszej instancji art. 116a Ordynacji podatkowej, pomimo braku zdolności upadłościowej oraz braku statusu przedsiębiorcy po stronie uczelni. Uznał, że obydwie zaprezentowane przez Sąd pierwszej instancji koncepcje odnośnie do możliwości wykazywania przesłanek egzoneracyjnych angażują odpowiedzialność skarżących. Zarówno bowiem przyjęcie za NSA w Warszawie na kanwie wyroku z dnia 16 października 2013 r. (II FSK 2877/11), iż brak zdolności upadłościowej pozbawia możliwości powoływania się na przesłankę wyłączenia odpowiedzialności wskazaną w art. 116 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej, jak również stanowisko, iż brak zdolności upadłościowej, powinien motywować osoby zarządzające do rozważenia podstaw i w razie konieczności podjęcia działań w kierunku likwidacji osoby prawnej, nie pozbawia zasadności stosowania wobec osób prawnych innych niż wymienione w art. 116 Ordynacji podatkowej, przepisów art. 116a Ordynacji, możliwości powoływania się przynajmniej na tzw. trzecią przesłankę egzoneracyjną, tj. wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości w znacznej części. Dodatkowo Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, iż hipoteza normy prawnej zawartej w przepisie art. 116a, dotycząca określenia jej adresata operuje jedynie ogólną cechą podmiotu, którą jest posiadanie przymiotu bycia „inną osobą prawną niż wymienione w art. 116 Ordynacji podatkowej” - nic nie wspominając o konieczności posiadania przez adresata normy statusu przedsiębiorcy, czy zdolności upadłościowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powoływanie się apelujących na zasadę ścisłego interpretowania wyjątków w prawie nie jest w niniejszej sprawie adekwatne, gdyż art. 116a Ordynacji podatkowej nie stanowi wyjątku (*lex specialis* czy przepisu blankietowego), tylko kolejną regulację prawną dotyczącą innych osób prawnych niż spółki kapitałowe, która z uwagi na i zasady techniki prawodawczej, została sformułowana w sposób krótszy poprzez zastosowanie przepisu odsyłającego wewnątrzsystemowo do art. 116 Ordynacji podatkowej w formule odpowiedniości stosowania. Sąd podkreślił, że specyfika części osób prawnych, o których mowa w

art. 116a Ordynacji podatkowej, sprawia, że członkowie ich organów zarządzających często będą mieli utrudnioną możliwość uwolnienia się od odpowiedzialności, skoro część osób prawnych, za których zaległości można ponosić odpowiedzialność, w ogóle nie ma zdolności likwidacyjnej i układowej, nie jest możliwe skorzystanie z przesłanek egzoneracyjnych, o których mowa w art. 116 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej. Istotą odpowiedzialności osób trzecich jest jej akcesoryjność. Zatem osoby zarządzające nawet organizacjami o charakterze non profit mogą ponosić odpowiedzialność jako osoby trzecie jedynie wtedy, gdy zarządzany podmiot nie reguluje należności publicznoprawnych. Jeżeli tego rodzaju organizacje są obowiązane do opłacania np. składek na ubezpieczenia społeczne, to musi istnieć mechanizm umożliwiający egzekucję tych należności w przypadku ich niewypłacalności, co jak należy przyjąć, wynika z winy osób zarządzających. Nie ma przy tym znaczenia, czy osoba prawna prowadzi w jakimś zakresie działalność gospodarczą, czy też jedynie działalność non profit, podobnie jak to, czy członek organu zarządzającego wykonuje swoją funkcję odpłatnie czy społecznie. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny przyjął, że w obecnie obowiązującym stanie prawnym, komentowany przepis nie różnicuje sytuacji członków organów zarządzających innych niż spółki z o.o. i spółki akcyjne osób prawnych w zależności od tego, czy podmioty te wykonują działalność gospodarczą i czy posiadają zdolność likwidacyjną i układową. Osoby te mogą ponosić odpowiedzialność jako osoby trzecie, z tym zastrzeżeniem, że tylko część z nich może korzystać ze wskazanych w art. 116 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej przesłanek wyłączających ich odpowiedzialność. Zatem, jeżeli osoba prawna nie ma zdolności likwidacyjnej lub układowej, członek jej organu zarządzającego może uwolnić się od odpowiedzialności jedynie wskazując mienie, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych tej osoby prawnej w znacznej części.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadne twierdzenie skarżących, iż art. 116a Ordynacji podatkowej nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania w całości ze względu na brak prowadzenia przez P. w G. działalności gospodarczej oraz brak zdolności upadłościowej. Sąd nie zgodził się ze stanowiskiem, iż członkowie organów zarządzających uczelni nie mogą zwolnić się z odpowiedzialności w ramach przesłanek wskazanych w art. 116 w związku z

art. 116a Ordynacji podatkowej i to nawet jeżeli egzonercja w postaci złożenia we właściwym czasie wniosku o likwidację uczelni nie mogła zostać poprawnie formalnie wdrożona przez członka organu zarządzającego, który jednocześnie nie był założycielem uczelni. Po pierwsze, w takim przypadku taki członek organu zarządzającego (niebędący jednocześnie założycielem uczelni) może skorzystać z trzeciej przesłanki egzonercyjnej. A po drugie, na co wskazał Sąd Okręgowy istnieją judykaty, z których wynika pogląd, iż dla wyłączenia odpowiedzialności członków zarządu spółki kapitałowej nie ma znaczenia, kto zgłosił żądanie ogłoszenia upadłości (wszczęcia postępowania układowego), byleby uczynił to w terminie (zob. wyrok NSA w Katowicach z dnia 19 listopada 2001 r., ISK/Ka 1734/00).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji zasadnie akcentuje fakt, że w niniejszej sprawie w ogóle nie mamy do czynienia z istotnym dla odpowiedzialności z art. 116a i art. 116 Ordynacji podatkowej złożeniem wniosku o zgodę na likwidację uczelni, gdyż został on następnie cofnięty, co skutkowało oczekiwaną decyzją ministerialną. Sąd zgodził się z argumentacją Sądu Okręgowego, że i tak wniosek o likwidację szkoły nie został złożony we właściwym czasie. Z materiału dowodowego sprawy wynika, iż egzekucja prowadzona z uwagi na zaległości składowe trwała od 2001 r., a zadłużenie uczelni systematycznie rosło. Realna możliwość spłaty całego zadłużenia wobec organu rentowego zgodnie z opinią biegłego rewidenta istniała do końca 2009 r. i w tym okresie najpóźniej należało podjąć decyzję o likwidacji.

Sąd Apelacyjny uznał za niezasadny zarzut, że Sąd pierwszej instancji naruszył art. 116a w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej poprzez jego błędną wykładnię i ustalenie odpowiedzialności w stosunku do Z. K. za zaległości składowe P. w sytuacji, w której Z. K. był osobą zarządzającą P. w G. do 30 listopada 2009 r., tj. w czasie, kiedy P. w G. miała płynność finansową. Podnieść należy, że Z. K. był osobą zarządzającą P. w G. do 30 listopada 2009 r., tj. przestał nią być na miesiąc przez stwierdzonym przez biegłego rewidenta ostatecznym terminem (ustalonym na koniec 2009 r.), po którym uczelnia straciła możliwość realnej spłaty całości zadłużenia wobec organu rentowego. Sąd Okręgowy jednoznacznie ustalił, iż decyzję o likwidacji uczelni powinno się podjąć najpóźniej

w 2009 r., co więcej okoliczność, iż w okresie pełnienia przez Z. K. funkcji członka organu zarządzającego uczelnia miała możliwość spłaty zobowiązań wobec ZUS w żaden sposób nie podważa faktu, iż uczelnia w objętym decyzją okresie zalegała z zapłatą wymagalnych składek - powyższy proces był postępujący od 2001 r. Jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy od maja 2009 r. uczelnia zaprzestała w całości opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz P.. Sama potencjalna możliwość płatnicza uczelni jest czym innym niż terminowe regulowanie całości zobowiązań, z czym P. w G. miała bezspornie problemy i to już przed 2010 r., kiedy to wdrożona była egzekucja. Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał, że stwierdzenie bezskuteczności egzekucji po dacie zakończenia przez Z. K. pełnienia funkcji w organie zarządzającym uczelni - nie wpływa na jego odpowiedzialność przewidzianą w art. 116a i 116 Ordynacji podatkowej - przesłanka bezskuteczności egzekucji istniała w dacie wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego.

J. K. i Z. K. zaskarżyli w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) skargą kasacyjną, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi: I. naruszenie prawa materialnego tj.: 1) art. 116 i 116a Ordynacji podatkowej poprzez ich błędną wykładnię oraz zastosowanie w niniejszej sprawie w sytuacji, gdy nie ma podstaw do ustalenia odpowiedzialności odwołujących się za zaległości W. w G. za składki na ubezpieczenie społeczne, Fundusz P., Fundusz G. i składki zdrowotne, czy to indywidualnej czy solidarnej, 2) art. 116a w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej poprzez jego błędną wykładnię oraz zastosowanie w niniejszej sprawie, tj. ustalenie odpowiedzialności odwołującego się Z. K. za zaległości składkowe P. w G. zgodnie z decyzją organu rentowego z dnia 18 sierpnia 2014 r. w sytuacji, w której Z. K. był osobą zarządzającą P. w G. do 30 listopada 2009 r. tj. w czasie kiedy P. w G. miała płynność finansową i tym samym ewentualna egzekucja P. byłaby skuteczna i istniała realna możliwość spłaty całego zadłużenia wobec organu rentowego, 3) art. 116a w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że członek zarządu odpowiada za zaległości podatkowe powstałe w czasie pełnienia przez niego funkcji, w sytuacji gdy ewentualna bezskuteczność egzekucji wobec osoby prawnej zaistniała dopiero 3 lata po zakończeniu sprawowania funkcji członka zarządu, 4) art. 26 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie, że można zlikwidować

uczelnię niepubliczną po zapewnieniu studentom możliwości kontynuowania studiów; II. naruszenie przepisów postępowania mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 386 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie apelacji w całości, pomimo jej zasadności, 2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą i w sposób sprzeczną z prawem ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zaskarżonej decyzji z dnia 18 sierpnia 2014 r., polegającą na uznaniu, że zaskarżona decyzja jest aktem administracyjnym, podczas gdy posiada wady formalne dyskwalifikujące w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania, z uwagi na brak skutecznego i doręczenia decyzji stronom oraz brak prowadzenia postępowania administracyjnego w na zakresie składek na ubezpieczenia zdrowotne czy FP i FGS; doręczenie osobie, która była tej pełnomocnikiem w innej sprawie nie stanowi skutecznego doręczenia decyzji.

Odwołujący się wnieśli o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.: a) art. 116a w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej w kontekście zastosowania ich do osób zarządzających podmiotami nie prowadzącymi działalności gospodarczej i nie posiadających zdolności upadłościowej, b) art. 116a w zw. art. 116 Ordynacji podatkowej w kontekście możliwości spełnienia przez osobę zarządzającą podmiotami nie prowadzącymi działalności gospodarczej i nie posiadających zdolności upadłościowej przesłanki egzoneracyjnej braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub postępowania układowego oraz skutku braku tejże możliwości na jej odpowiedzialność na gruncie wskazanych przepisów. Ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

Wskazując na powyższe wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w (...) oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołujących się kosztów procesu w tym kosztów, a także o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podnieśli, że art. 116 w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej budzą poważne wątpliwości i jednocześnie wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W kontekście zastosowania ich do osób zarządzających podmiotami nie prowadzącymi działalności gospodarczej i nie posiadających zdolności upadłościowej wyrażono pogląd o braku możliwości zastosowania tej regulacji do podmiotów o takim statusie, na co wskazuje m.in. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 3 października 2008 r. (sygn. akt: II FSK 969/2007). Przedstawiono też poglądy przeciwne, w myśl których członkowie zarządu osób prawnych nieposiadających zdolności upadłościowej (układowej) nie mają możliwości uwolnienia się odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe tych osób opartego na przesłance braku winy w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęciu postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego). Takie stanowisko zajęli m.in. C. Kosikowski [w:] C. Kosikowski, L. Etel, R. Dowgier, P. Pietrasz, S. Presnarowicz, M. Popławski: *Ordynacja podatkowa Komentarz*, Warszawa 2011, R. Dowgier: *Komentarz do art. 116a ustawy - Ordynacja podatkowa* System Informacji Prawnej Lex /Lex Omega/ 40/2012, *Ordynacja podatkowa. Komentarz* pod red. H. Dzwonkowskiego, Warszawa 2008. W kontekście możliwości spełnienia przez osobę zarządzającą za podmiotami nie prowadzącymi działalności gospodarczej i nie posiadających zdolności upadłościowej przesłanki egzoneracyjnej braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub postępowania układowego oraz skutku braku tejże możliwości na jej odpowiedzialność na gruncie wskazanych przepisów w doktrynie istnieją poglądy, które upatrują brak zawinienia, w tym, że wniosek taki byłby prawnie niedopuszczalny. Taki pogląd był przedstawiany w doktrynie prawa - m.in. A. Mariański: *Odpowiedzialność członków organów zarządzających osób prawnych za zaległości podatkowe* (Monitor Podatkowy 2005 nr 2, s. 25). Wyrażono też pogląd o niestosowaniu w ogóle zasad odpowiedzialności podmiotów zarządzających za zobowiązania publicznoprawne osób prawnych tym prowadzących działalność non profit, S. Frydrych: *Odpowiedzialność członków organów podmiotów non profit na podstawie art. 116a Ordynacji podatkowej* (Monitor Podatkowy 2010, nr 5 s. 28). W powyższych poglądach podnoszono, że brak zdolności upadłościowej niektórych osób prawnych, do których stosuje się "odpowiednio" art. 116 Ordynacji przez odesłanie z art. 116a tego aktu prawnego, oznacza spełnienie przesłanki uwolnienia się od odpowiedzialności za zaległości

podatkowe w postaci braku zawinienia w złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęciu postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego). Powyższe stanowisko znalazło również, zdaniem skarżących, potwierdzenie w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r. (I UK 229/12). Przeciwnie poglądy prezentowane są w powołanym w uzasadnieniu wyroku Sądu II komentarzu - Rafał Dowgier - *Komentarz do art. 116a ustawy – Ordynacja podatkowa*, (LEX Omega wersja 2015) jak również w przytoczonych przez Sąd pierwszej instancji „liczne judykaty” w tym wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 listopada 2001 r., (sygn. akt: I ISK/Ka 1734/00).

Zdaniem skarżących, powyższe tezy uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania celem usunięcia powyższym rozbieżności w kontekście odpowiedzialności osób zarządzających podmiotami nie prowadzącymi działalności gospodarczej oraz nie posiadających zdolności upadłościowej na gruncie art. 116 i 116a Ordynacji podatkowej.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania - o jej oddalenie, a także o zasądzenie solidarnie od J. i Z. K. na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne wg norm przepisanych lub wg spisu kosztów, o ile zostanie on złożony na rozprawie przed Sądem Najwyższym.

W ocenie organu, brak jest podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania. Art. 116a Ordynacji podatkowej w poprzednio obowiązującym brzmieniu stanowił, iż za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają całym swym majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami. W ocenie organu rentowego, sądy obu instancji zasadnie przyjęły na podstawie tych przepisów odpowiedzialność odwołujących się za zaległości składowe zarządzanej przez nich uczelni. Treść tych przepisów nie uzależnia tej odpowiedzialności od faktu prowadzenia przez te osoby prawne działalności gospodarczej (posiadania statusu przedsiębiorcy) czy związanej z tym zdolności upadłościowej. Zgodnie z nimi, odpowiedzialność akcesoryjną ponoszą członkowie fundacji czy stowarzyszeń, które to organizacje również nie muszą prowadzić działalności gospodarczej. Brak jest logicznego uzasadnienia dla twierdzenia, iż

niemożność uwolnienia się od odpowiedzialności poprzez wykazanie, iż we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości (postępowania układowego) albo iż nie zgłoszenie wniosku nastąpiło bez winy członka organu zarządzającego, prowadzi do wniosku, iż wykluczona jest odpowiedzialność członka organu takiej osoby prawnej na podstawie art. 116a w zw. z art. 116 ordynacji podatkowej.

Organ nie zgadza się z tezą skarżących, iż stosowanie art. 116a w zw. z art. 116 ordynacji podatkowej budzi poważne wątpliwości i jednocześnie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie. Właśnie w przywołanym w skardze kasacyjnej wyroku z 22 listopada 2012 r., sygn. akt I UK 229/12 Sąd Najwyższy przywoływał wskazane przez skarżących poglądy doktryny na przedmiotowe zagadnienie i ustosunkował się do nich wskazując, że „odpowiedniość stosowania art. 116 o.p. do członków zarządów stowarzyszeń (art. 116a o.p.) w zakresie odpowiedzialności za zaległości składowe na podstawie art. 31 u.s.u.s. polegać może na takiej modyfikacji przesłanki egzoneracyjnej z art. 116 § 1 pkt 1 lit. b, która pozwala na wykazanie braku winy w niewszczęciu postępowania likwidacyjnego stowarzyszenia nieprowadzącego działalności gospodarczej”. W orzeczeniu tym trafnie Sąd Najwyższy uznał za pozbawione dostatecznego uzasadnienia prawnego i aksjologicznego stanowisko o uwolnieniu członków zarządu takich stowarzyszeń za zobowiązania publicznoprawne. Jako dopuszczalną natomiast wskazał możliwość uwolnienia się przez te osoby od odpowiedzialności w sytuacji, gdy bez swojej winy nie podjęły one dostępnych im kroków prowadzących do likwidacji stowarzyszenia. Podobny pogląd prezentował organ rentowy odnośnie do możliwości zgłoszenia we właściwym czasie przez J. i Z. K. wniosku o likwidację uczelni. Pomimo braku zdolności upadłościowej, zasadne jest obciążenie odwołujących odpowiedzialnością wg reguł wskazanych w art. 116a w zw. z art. 116 Ordynacji podatkowej.

W ocenie organu rentowego, w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. Kwestia ta nie została zresztą w skardze w żaden sposób rozwinięta. Nie można mówić o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i równocześnie - wykorzystując ten sam przepis prawa oraz problem prawny - powoływać się na występowanie wątpliwości oraz rozbieżności interpretacyjnych w

orzecnictwie sądowym rodzących potrzebę dokonania wykładni przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013 r., sygn. akt. III SK 52/12).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

Jako okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Na wstępie należy przypomnieć, że przedstawienie istotnego zagadnienia prawnego wymaga jego precyzyjnego sformułowania poprzez wskazanie przepisu prawa materialnego lub procesowego, z którym jest związane, i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek "przedsądu", a ponadto stanowić odrębny, pogłębiony wywód prawny wskazujący na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpatrzenia (zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, niepubl.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2013 r., II CSK 244/13, niepubl.).

Wniosek skarżących o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w sposób oczywisty nie spełnia powyższych wymagań, bowiem nie tylko zawiera odrębnego wyводу prawnego uzasadniającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ale w ogóle nie formułuje żadnego zagadnienia prawnego.

Nie istnieje także potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący

powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepublikowane). Niniejsza skarga kasacyjna w sposób oczywisty nie spełnia tych wymagań.

Należy ponadto wskazać, że potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważnych wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, istnieje wówczas, gdy wątpliwości te i rozbieżności wiążą się z procesem sądowego stosowania prawa, w niniejszej sprawie z sądową wykładnią i sądowym stosowaniem art. 116 w związku z art. 116a Ordynacji podatkowej. Przesłanki tej nie spełnia powołanie – w kontekście zastosowania tych przepisów do osób zarządzających podmiotami nieprowadzącymi działalności gospodarczej i nieposiadających zdolności upadłościowej – jednego orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 października 2008 r., II FSK 969/2007 r. i przeciwnego poglądu przedstawiciela doktryny prawa podatkowego.

Więcej, skarżący przeoczyli, że w uzasadnieniu powoływanego w skardze kasacyjnej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r., I UK 229/12 przyjęto, że „odpowiednie (przez odesłanie z art. 116a Ordynacji i art. 31 ustawy systemowej) stosowanie przepisu art. 116 Ordynacji podatkowej w zakresie omawianej przesłanki uwolnienia się od odpowiedzialności za zaległości składkowe członków zarządu stowarzyszenia nieposiadającego zdolności upadłościowej (układowej) winno polegać na rozważeniu podstaw podjęcia przez te osoby działań w kierunku likwidacji stowarzyszenia, które nie reguluje swych zobowiązań publicznoprawnych (składek ubezpieczeniowych). Sąd Najwyższy uznał za pozbawione dostatecznego uzasadnienia prawnego i aksjologicznego stanowisko o uwolnieniu członków zarządu takich stowarzyszeń za zobowiązania publicznoprawne. Przede wszystkim nie wprowadzono żadnego zróżnicowania osób prawnych w art. 116a Ordynacji podatkowej. Nie ma też uzasadnienia wniosek o sankcjonowaniu dopuszczenia do powstania zaległości składkowych i niemożności ich uregulowania wobec braku środków i majątku tylko tym, że obciążają one osobę prawną działającą bez zysku. Gdy osoba taka zatrudnia pracowników, członkowie jej zarządu winni liczyć się z konsekwencjami tego w postaci obowiązków płatnika składek. Brak zysku osoby prawnej nie uwalnia od

tych obowiązków. Z drugiej strony, skoro członkowie zarządu osób prawnych mających zdolność upadłościową (układową) mogą uwolnić się od akcesoryjnej, solidarnej odpowiedzialności za zaległości składkowe wykazując brak zawinienia w złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęciu postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (układowego) trzeba rozważyć, jakie możliwości mają członkowie zarządu stowarzyszenia pozbawionego zdolności upadłościowej (układowej) w zakresie zapobieżenia niezaspokojeniu wierzyciela należności składkowych. Taką możliwość stwarza likwidacja stowarzyszenia przeprowadzona w odpowiednim czasie, pozwalającym na choćby częściowe uregulowanie długu składkowego. Gdyby zatem odwołujący się wykazali, że bez swojej winy nie podjęli dostępnych im kroków prowadzących do likwidacji Stowarzyszenia, można byłoby uznać, że została spełniona przesłanka uwolnienia ich od odpowiedzialności za zaległości składkowe. Odpowiedniość stosowania art. 116 Ordynacji podatkowej do członków zarządów stowarzyszeń (art. 116a Ordynacji) w zakresie odpowiedzialności za zaległości składkowe na podstawie art. 31 ustawy systemowej polegać może na takiej modyfikacji przesłanki egzoneracyjnej z art. 116 § 1 pkt 1 lit. b, która pozwala na wykazanie braku winy w niewszczęciu postępowania likwidacyjnego stowarzyszenia nieprowadzącego działalności gospodarczej.

Stanowisko to zostało potwierdzone w niepublikowanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2016 r., II UK 132/15, w którym przyjęto, że „członkowie organu zarządzającego (zarządu) stowarzyszenia, które wyłącznie prowadzi szkołę, aby uwolnić się od odpowiedzialności określonej w art. 116a w związku z art. 116 § 1 o.p. muszą wykazać przesłanki egzoneracyjne określone w art. 116 § 1 pkt 1 i 2 tej ustawy. W przypadku rezygnacji ze złożenia wniosku o upadłość stowarzyszenia, odpowiednie stosowanie art. 116 o.p. do członków zarządów stowarzyszeń (art. 116a o.p.) w zakresie odpowiedzialności za zaległości składkowe na podstawie art. 31 u.s.u.s. polega na takiej modyfikacji przesłanki egzoneracyjnej z art. 116 § 1 pkt 1 lit. b, która pozwala na wykazanie braku winy w niewszczęciu postępowania likwidacyjnego stowarzyszenia.”

Przedstawione w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty w żaden sposób nie usprawiedliwiają tezy o rzekomej

potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważnych wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

I.n